

De Breestraat

De Breestraat is een begrip in Beverwijk en de omliggende gemeenten. Het begrip 'een Breetje pakken' of 'even naar de Bree gaan' is bij iedereen een bekend gezegde maar voor buitenstaanders onbegrijpelijk. Ingezetenen begrijpen direct dat men dan gaat winkelen op de Breestraat.

Een straatnaam bestaat uit twee delen. Het eerste deel is de aanduiding welke nooit meer dan eenmaal in een gemeente voorkomt. Zelfs niet als dat een gelijkkluidende klank heeft. Bij de samenvoeging van Wijk aan Zee en Duin en Beverwijk zijn er dan ook een paar straten vernoemd omdat de namen gelijk waren of teveel op elkaar leken. Een mooi voorbeeld hiervan ligt aan het einde van de Breestraat en wel het gedeelte tussen de Peperstraat en de Schans. Dit gedeelte heette voorheen, vanaf 2 maart 1892 (raadsbesluit Beverwijk), Alkmaarsche Straatweg. Na de fusie tussen Wijk aan Zee en Duin met Beverwijk in 1936 werd het weer Breestraat. Dit kwam omdat het stuk weg tussen de Schans en de Hoflandeweg in Wijk aan Zee en Duin lag en toen Rijksstraatweg heette. Deze naam werd na de fusie gewijzigd in Alkmaarseweg. Om verwarring te voorkomen werd de naam Breestraat weer in gebruik genomen in plaats van Alkmaarsche Straatweg voor dit gedeelte. De Breestraat werd hierdoor weer een stukje langer alhoewel dit stukje van het begin af aan natuurlijk al gewoon bij de Breestraat hoorde.

Laten we, met deze kennis, even kijken waar de naam Breestraat vandaan komt al lijkt dat duidelijk genoeg voor een ieder die wel eens op de Breestraat is geweest.

Het eerste deel van de naam is Bree, een afkorting van Breede. Dat geeft precies aan wat het betekent. Het gaat om een brede, ruime straat.

Het tweede deel is natuurlijk straat. Ook dit is niet zomaar een aanduiding. Het woord straat betekent namelijk verharde weg. De naam komt van het Latijnse 'via strata' dat 'geplaveide weg' betekent. 'Strata' is daarin een vervoeging van het werkwoord 'sternere' dat 'plaveien, uitspreiden en effenen' betekent. Ooit gebruikte men nog de term 'straatweg', maar dat is kortweg 'straat' geworden. En een straat is dus letterlijk 'verhard'.

Pas in de negentiende eeuw werd in Nederland een systeem van straatnamen en huisnummers ingevoerd. Toen werden ook straatnaambordjes aan de gevels bevestigd. In een raadsbesluit van de gemeente Beverwijk van 2 maart 1892 werd de naam toen officieel vastgesteld. In het algemeen werden in de volksmond ontstane namen van straten toen de officiële naam. Deze volksnamen duiden vaak de functie van de straat aan. Dit was ook het geval bij de Breestraat maar in dit geval is het niet zozeer de functie maar het aanzicht van de straat waarvan de naam werd afgeleid. De Breestraat heeft namelijk van begin tot eind een langgerekte vorm die zich naar het midden toe verbreed tot wel 37 meter ter hoogte van C&A aan de ene kant en V&D aan de andere kant.

De naam is hiermee verklaard maar waarom heeft de Breestraat zo'n aparte vorm. De verklaring hiervoor is simpel. De vorm van de Breestraat duidt er namelijk op dat de straat in de eerste plaats is aangelegd als marktstraat en pas in de tweede instantie als doorgaande weg. Aangezien Beverwijk in 1276 van graaf Floris de vijfde het recht kreeg om een wekelijkse markt te houden, lijkt het aannemelijk dat de Breestraat toen is aangelegd. In 1432 wordt er in een akte melding gemaakt van 'die steenstraete van den Wijc' wat erop duidt dat de Breestraat toen al verhard was. De naam Breestraat zelf wordt voor het eerst vermeld in 1560. De Breestraat heeft in 1632 korte tijd de Voorstraat geheten. De straat lag toen voor de Achterstraet tegenwoordig de Koningstraat. Deze naam sloeg kennelijk niet aan want later spreekt men weer over de Breestraat.

In 1739 verscheen bij de Amsterdamse uitgever Isaak Tirion (1705 - 1765) deel I van de serie:

'Hedendaagsche historie of Tegenwoordige staat der Vereenigde Nederlanden' een topografisch verzamelwerk, voor een groot deel geschreven door de bekende historicus Jan Wagenaar (1709 - 1773).

Het laatste deel van deze 23 delige serie zag een kleine 70 jaar later, in 1804, het licht. De auteur heeft in die tijd aan vier zinnen genoeg voor een beschrijving van Beverwijk:

Het voornaamste en aanzienlijkste van de Beverwyk bestaat in eene ruime Straat, de Breedestraat genaamd, die met een dubbele ry schoone Lindeboomen beplant is, en op welke eenige dwersstraten ter eener zyde naar de Agterstraat, en ter andere zyde op de Haven uitloopen. Het Stadhuis, een eenvoudig Gebouw, met een klein Toorentje uit het Dak, staat op de Breedestraat. Aan het einde der Agterstraat in het Noorden van de Beverwyk is de Kerk, een ruim en deftig Gebouw, met een hoogen vierkanten Tooren, door een agtkanten Spits gedekt, die vry verre in Zee kan gezien worden. Men rekent dat er 1300 Inwooners zyn; waar onder veelen, die van hunne overgegaarde Inkomsten een stil leven zoeken.

Het begin van de Breestraat, Café Bellevue met links de Koningstraat en rechts de Breestraat

In 1858 maakte J. Terwen een rondreis door geheel Nederland. Overal waar hij kwam maakte hij aantekeningen om zo geheel Nederland in kaart te brengen. Ook Beverwijk heeft hij bezocht. Erg onder de indruk van wat hij daar zag, was hij niet: Het oude Beverwijk, twee uren van Haarlem, heeft 2840 inwoners, waaronder 960 hervormden en 1620 Rooms Katholieken, 130 lutheranen, 30 doopsgezinden en 100 Israëlieten. De inwoners vinden meest hun bestaan in kleinhandel, landbouw en visserij; het levert heerlijke kersen, bessen en peulvruchten. De plaats was oudtijds veel aanzienlijker dan thans; het is nu een geheel open schoon en welbetimmerd vlek aan het Wijkermeer, dat hier niet bedijkt is, waardoor de woningen aan de Haven en aan de zuidzijde van de 612 ellen lange, fraaije Breedstraat bij hoogen vloed overstromd worden. Men vindt hier

vijf kerken en van de vroeger talrijke fabrieken nog slechts eene azijnmakerij, een katoendrukkerij en een blauwselfabriek overig.

Laten we de Breestraat in gedachten eens inlopen vanaf het begin. Dat is waar de Velsersweg zich splitst in de Koningstraat naar links en het Stationsplein naar rechts met in het midden de Breestraat. We lopen tegen het verkeer in want de Breestraat is éénrichting vanaf de Alkmaarseweg. Aan onze rechterkant komen we eerst de Passage (1) tegen en iets verderop de Brandsteeg (2). Aan de linkerkant als eerste zijstraat de Zeestraat (3) naar Wijk aan Zee. Aan de rechterkant komen we vervolgens de Raadhuisstraat (4) tegen. Hier stond voorheen het Raadhuis van Beverwijk. Ongeveer halverwege de Breestraat, weer aan de rechterkant komen we vervolgens de Nieuwstraat (5) tegen en iets verderop aan de linkerkant, de Begijnenstraat (6). Waar de Breestraat weer smaller wordt vinden we rechts de Bloksteeg (7) en iets verder links de doorgang naar de Koningshof (8) aan de Koningstraat. Bijna op het einde links de Peperstraat (9) en er tegenover rechts de Jacob van Deventerstraat (10).

De Breestraat stopt waar de Alkmaarseweg overgaat in de Schans en gaat als men oversteekt verder als de Hendrik Mandeweg. Als men deze beschrijving en de nummers op de hedendaagse kaart vergelijkt met de kaart eronder, welke door Daniël van Breen is gemaakt in 1648-1649, ziet men dat er wat betreft de Breestraat en de straten die erop uitkomen eigenlijk bijna niets is veranderd in drie en een halve eeuw. Alleen de Passage aan het begin en de Jacob van Deventerstraat aan het einde zijn erbij gekomen. De andere straten en stegen waren al aanwezig. Op de kaart van van Breen is te zien dat er tussen de Peperstraat en het einde van de Breestraat aan de linkerkant nog een straatje is geweest (zie rode pijl) welke nu niet meer aanwezig is.

5 monumenten aan de Breestraat

Breestraat 93 Rooms Katholieke kerk (Rijksmonument)

De kerk werd ontworpen door Joseph en Pierre Cuypers jr. en werd in 1924 voltooid. De huidige kerk is gebouwd ter vervanging van haar te klein geworden voorganger aan de Peperstraat. De kerk heeft sinds 2003 ook de functie van cultureel centrum verkregen.

De kerk is sinds 27 juni 1995 aangewezen als rijksmonument en op 15 september dat jaar als zodanig ingeschreven onder het nummer 492352. De kerk is gebouwd in een expressionistische bouwstijl waarin invloeden uit de byzantijnse en de vroegchristelijke architectuur zijn verwerkt. De kerk wordt gevormd door een grote achzijdige koepel met daaromheen een krans van straalkapellen, die ook allen gevormd zijn als koepels. De hoofdkoepel is in 1958 verhoogd met een uivormige spits met torenkruis. Deze is ter vervanging gekomen van een paraboolvormige bekroning met een lantaarn. De hoofdkoepel wordt geflankeerd door acht kleinere koepels, vier zijn er groter en vier kleinere. De vier grotere koepeltjes bevatten zijkapellen. De kapellen zijn ter breedte van een van de acht zijdes en bevinden zich op de hoefdasen van de kerk. De vier kapellen sluiten telkens twee kleinere kapellen in.

Breestraat 95 Woonhuis

In dit pand is momenteel Teer Makelaardij gevestigd.

Het heeft een aparte trapgevel.

Boven de middelste ramen zitten vrouwenkopjes.

In de gevel het jaartal 1886.

Breestraat 96 Huis met gepleisterde trapgevel 17e eeuw nr 9446
Het dak is bedekt met Oudhollandse dakpannen.
In de voorgevel en zijgevel zijn de muurankers nog aanwezig en duidelijk zichtbaar

Breestraat 100 Huis met brede voorgevel 2^e helft 18^e eeuw nr. 9447

Breestraat 101 Pastorie derde kwart 18e eeuw nr 9445

Dit pand is momenteel, sinds 2011, eigendom van Stadsherstel Amsterdam BV die het pand aan het restaureren is. Het wordt zowel van binnen als van buiten in de oorspronkelijke staat teruggebracht waarna het een herbestemming krijgt.

Panden die om wat voor reden ook in onbruik raken, worden vaak verwaarloosd. Zodra het onderhoud wordt stopgezet, doet het verval zijn intrede. Als een eigenaar niets onderneemt, kan de gemeente pas ingrijpen als zich direct gevaar voordoet. Dan worden huizen met stutten overeind gehouden of worden gevels ingepakt, om te voorkomen dat delen ervan op straat vallen. Voor de voorbijganger lijkt het einde van het pand nabij. Maar Stadsherstel ziet juist de mogelijkheden van zo'n bouwval. Door het opknappen van krotten verbetert Stadsherstel het leefklimaat in de stad. Uitgangspunt hierbij is het behoud van het historische stadsbeeld.